

LES ULLERES QUE ENS PERMETEN 'VIURE' LA HISTÒRIA. LA PEDRA SECA A LA SERRALADA LITORAL DE CATALUNYA . REFLEXIÓ.

Un relat de: [Antonio Mora Vergés](#)

Les ulleres - dissortadament - no existeixen encara , les faig servir com un recurs per fer reflexionar al lector/oïdor, sobre el fet que la visió actual, SEMPRE ens distorsiona la visió històrica.

A Catalunya s'ha despertat una autèntica passió per la pedra seca, que ha comportat que en pobles i ciutats, s'aixequin cabanes en record – diuen – de la importància que aquestes construccions han tingut al llarg de la història.

Per endavant una reflexió, NOMÉS hi ha cabanes de pedra seca, en terrenys pedregosos, NO en cap cas, en les terres fèrtils, i si la població de Catalunya no superava les 500.000 ànimes – aleshores l'església era la que duia els comptes – fins ben entrat el segle XVIII. Us pregunto, els calia esmerçar esforços en atalussar la serralada litoral, fer marges, aixecar cabanes, tines,... de pedra seca ?.

Evolució de la població de fet. Catalunya.

1717 402.531
1787 829.615
1857 1.652.291
1860 1.673.842
1877 1.752.033
1887 1.843.549
1900 1.966.382
1910 2.084.868
1920 2.344.719
1930 2.791.292

Evolució de la població de fet. Barcelona.

1717 35.928 Representa un 8,93% de la població de Catalunya
1787 100.160
1857 235.060
1860 249.209
1877 353.853
1887 405.913
1900 544.137
1910 595.732
1920 721.869
1930 1.005.565 Representa un 36,03% de la població de Catalunya

Doncs, quan comença aquesta 'febre constructiva de la pedra seca'?

El 1778, va promulgar-se el Decret de Lliure Comerç que trencava el monopoli gadità. Els mercaders catalans van exportar cap a Amèrica productes com vi, aiguardent, fruita seca, teixits de cotó estampats (indianes), mocadors de seda, paper i alguns productes metal·lúrgics. A canvi s'importava sucre, cotó, cacau, cuir i tints.

En una estadística de 1780 apareixen oficines d'aiguardent a Mura (2), Cardona (2), Santpedor (7), Sallent (5), Castellbell (3), Navarcles (1) i Manresa (14) que fan un total de trenta-quatre oficines d'aiguardent.

Un cens de 1819 deixa constància de l'important augment del nombre d'oficines en menys de quaranta anys: S'esmenten oficines a Manresa, Castellar, Castellfollit, Castellgalí, Castellnou, Sallent, Rajadell, Rocafort, Santa Cecília de Montserrat, Monistrol de Calders, Sant Fruitós de Bages, Sant Iscle i Santa Victòria de Bages, Navarcles, Santpedor, Callús, Sant Salvador de Guardiola, Castellbell i el Vilar, Sant Vicenç de Castellet i Talamanca. <https://www.naciodigital.cat/manresa/noticia/20466/tines/vall/montcau>

L'any 1892 la fil·loxera, que ja havia començat tres anys abans a Navàs, es va escampar per tota la comarca del Bages i fins al 1900 va fer-ho per tota Catalunya. El miratge s'acabava tràgicament!

Alguna dada esfereïdora: al terme d'Aguilar la població va disminuir un 19 % entre el 1860 i el 1900. En el mateix període de temps, Castellfollit va passar de tenir uns mil habitants a set-cents vuitanta; Fonollosa va disminuir un 30 % la seva població, Rajadell un 47 % i Sant Mateu de Bages un 60 %.

Podem posar data a les 'mil·lenàries construccions de pedra seca a la serralada litoral', bona part dels marges, cabanes, tines de pedra seca, s'aixecaven entre la meitat el darrer terç del segle XVIII, i TOT AQUELL ESFORÇ esdevenia inútil en els darrers decennis del segle XIX.

Hi ha altres construccions de pedra, els pous o poues de glaç, que son en algun cas d'origen medieval, i que es generalitzaven com a recurs econòmic per a l'activitat agrícola en comarques com el Moianès i el Vallès Oriental, fins als primers decennis del segle XX en que apareixen les primeres fàbriques de gel.

Està clar que des de sempre la nostra espècie a fer servir la pedra com a material de construcció – en algun moment no n'hi havia cap més - ; dit això, les cabanes, tines, marges,.. , de pedra seca de les comarques litorals de Catalunya, s'aixecaven en una època molt recent, i ho feien com a conseqüència d'unes circumstàncies polítiques i econòmiques, que es mantindrien durant un període temps curt, des de la perspectiva històrica.

Viatge al país de les tines

<https://coneixercatalunya.blogspot.com/2007/06/viatge-al-pas-de-les-tines.html>

La Joia de Talamanca.

<https://coneixercatalunya.blogspot.com/2008/03/la-joia-de-talamanca.html>

Els pous de glaç. Testimonis d'un temps, d'un país

<http://coneixercatalunya.blogspot.com/2009/05/els-pous-de-glac-testimonis-dun-temps.html>